

SZŰZ TÉBOLY LEBEGÉS

A negyedik emelet hosszú folyosója végén, az utolsó lakás ablakán, amely a folyosóra néz, a megsárgult csipkefüggöny mögött, mintha egy várakozó és figyelő szellem arca sejlene fel. Ez a szempár minden biztonnyal azé, aki a *Vonalak kertje* című verseskötetében ezt írta:

*...a hóhullás beszakítja
az erek falait és ellobban
a gyengeség levegője
hiszen a föld angyalai
elborítják a csontokat
és nagy vérrögök hallgatják
a repülés éjszakáit
és a tüdő öröm még ilyenkor
a szájba betör a tér
ezernyi szép sárkányfeje
és a halál is felszáll a madarakig
ezután nehéz lesz lebontani
a valóság csöndjét a holdfény
golyáiról és befedni a kő
minduntalan fogyó szívét
és ami egyforma különbség
napkeletről ered a napkelte
és ugyanarról támad fölé az alkony*

Mikor a nyolcvanas évek közepén költőként és szerkesztőként megismertem, épp absztinens korszaka volt, és egy nálánál sokkal fiatalabb lányba volt szerelmes. Amikor a lány elhagyta, azt hittem, emiatt süllyedt depresszióba és vált a függőségek rabjává. Utólag kiderült, tévedtem. Már korábban is szenvedélybeteg volt. Abban az időben látogat-

tam meg először ebben a lakásban. Az ajtó akkor sem volt zárva, és az ágyban ruhástul fekve találtam rá. Egy kabáttal volt letakarva. Felébredt és kávéért kért. Amíg a kávé itta, a konyhában elmosogattam és tojásrántottát készítettem neki. A verseskötetemet azon a délutánon és egész éjszakán át szerkesztettük, miközben a szerbiai szilvafák ajándékba hozott tüzes vizét ittuk.

Most kerekesszékekben, a folyosóra néző ablaknál várt engem és barátnőmet. Sovány fél karjával nehézkesen üdvözölt bennünket, míg a másikkal cigarettáért nyúlt. Az útközben vásárolt túrós-spenótos burekot, sört és ásványvizet kiraktuk az asztalra.

Ugyanaz a szag csapott meg most is, mint amikor kilenc évig itt éltem. Azóta szinte naponta járok hozzá elvégezni a háztartási teendőket, gondozni, ápolni. Az áporodott kocsmaszag mindig beivódik a hajamba, a ruhámba, a bőrömbé. Távozásom után a lift megtelik a bűzömmel. Az ismerős szag az utóbbi hónapokban ürülékszaggal vegyült.

Homályos szemüvegén át zavarosnak tűnnek a semmibe néző szemek, ám egy pillanatra mégis megcsillan a szürkés-kék szempár, mintha a nemrég írt versének töredékét idézné fel gondolatban: „Ma megint (mindig) Ő – hiszen már / (gyakorlatilag) nincs is rajta kívül / senki(m): akinek...”.

Tegnapelőtt megfürdöttem, ma csak lábmosás lesz. A kerekesszék elé teszem a műanyag lavórba készített langyos vizet. Rekedt hangon mond valamit, nem értem. Amint felgyűröm pizsamája szárát, elhalt bőrpikkelyek porzanak szét a levegőbe. Köhögés tör rám. A vízbe fertőtlenítőszer tesz. Barna, nyálkás felhők terpeszkednek, duzzadnak a lavór alján. Térdéig, majd combjáig locsolgatom a szóke vízzel. Arca el-lágyult. Mintha nem érezné bőrén a fájdalommasan viszkető, égető, kisebesedett pikkelyeket. Testileg, lelkileg távol volt, olyan távol, mintha nem is ebben a budapesti szobában, hanem egy képzeletbeli tengerparton lenne, ahol hullámok csókolgatják a lábait. Régen, amikor ezt a verset írtam, még nem tudtam, hogy sok év múltán mindkettőnkről tanúskodni fog:

Áttetszővé tette lábszárait a hullámverés.
Útitársa kinn rekedt a nyílt tengeren, de hörgése
eljutott hozzá és mellé telepedett a cserjék alá.
Ezen az éjszakán már nem történt semmi.
A tenger borvörös volt, mintha nem is az időben,
de egy abroszon loccsant volna ki az örökkévalóság.
Hosszú, gyökérformájú villámokat látott,
fákat és vetéseket az égen.
A füstölgő vihar utáni sárga levegő égette torkát,
a szigetre vágyott, ahol sem állat-, sem emberszag
nem zavarja testében az ősi tiszta növényzetet.

A tenger valami ronda, fertelmes virágot vetett ki,
amely rögtön sétálni indult.
Hosszú, fényes tüskéit tördöste,
mintha nem is a parti homokban,
hanem egy vízbe fúlt asszonyban üldögélne.

Akkor az a virág egy véres,
gőzölgő követ hozott a világra.
Akár a hullám a kagylót.

Távol isten- és emberszagtól,
ahol a tengernek illatos haja van,
és reggelente habos kavicsot dörzsöl ki ágyékából;
a sziget meleg, véres bőrt húzott magára,
és furcsa, sárga virágok lebegtek fölötte,
akár a szitakötők
egy elsüllyedt világ örvényei és kipárolgásai fölött.

(A sziget meleg, véres bőrt húz)

Míg a jódszagú víz fölé hajolva mostam a
lila foltos bőrt, mely alatt szinte semmi hús
nem volt már, barátnőm táltos erejű nagyap-
járól beszélt, akinek kislány korában hétvége-
ken, zománcozott lavórban selymes vízben
füröszttötte lábát. Jutalmul annyi zsebpénzt
kapott, hogy villamossal is mehetett volna
haza, de inkább mozijegyvet vett a pénzből.
Nekem Nádas Péter *Találkozás* című darabjából
a Fiú lemosdatása jutott eszembe, amit
Máriaként játszottam a darabban. Ott zomán-
cozott lavórban volt a pokol. Nagykorú fia-
mat is tüzes vízben mosdattam, hűtöttem,
amikor titokzatos, magas láz gyötörte. Any-
nyira lesoványodott, hogy karjaimba tudtam
venni angyal testét, és az ágyra fektettem:
„Meddig a magány hangjairól, a harapásról, /

Tillmann Hanna: Valkűrök. Jobb

Meddig a rózsákról, a szeretet karmai kö-
zött? / A sötétben két összezárt fenevad szu-
szog.” (A rózsákról az enyészet falai között)

Miután megtöröltem a lábát, gyógykenőccsel
kenegtettem a lábfejét, a lábszárát, a combját.
Meadóan túrta, de mindvégig merőn nézett a
körfolyosó ablaka irányába. A csipkefüggönyön
át is láthatta az ablakpárkányon álló viráglá-
dáknak táncosan lebegő kanadai gyöngyvirá-
gokat. Meglehet, ez a verse pont ekkor született:

*Mert, drágám, ha igaz: az örült nyelvet
ingatja a lét; sírásmézet csepegtet
a tél? hóörömkönnyekek meg
agyvirágrengetés –*

*magunkkal jöttünk, és megyünk, nincs
mással lenni inteni;
anyácskám, te, szűz téboly lebegés;
ingatod most is a létet,
míg ő test-pillanatokra tördeli
azt, ami sosem egész.”*

(xxi)